

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m]
actibus: oratione videlicet: ieiunio [et] elemosyna**

Guntherus <Parisiensis>

Basilee, 1507

VD16 G 4140

Septima petitio. Capitulu[m] quartu[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30791

Sed neque a primo temptari ad docendum sapiens aliquis vel timeret vel despectat: quoniam hoc aliud non esset/nisi contumacia a se doctrinam repellere. Superest igitur de illa sola temptatione que est ad nocendum/ quam patitur quis in corpore vel in anima/ siue a se ipso/ siue a proximo/ siue a diabolo hoc debere intelligi: nec de illa quoque ut non eam patiamur/ sed ne per consensum in ipsam inducamur. Temptationem enim fortiter excipere gloriosum est: temptationi succumbere sedum ac turpe/ et omnino salutem contrarium. Huius petitionis effectus adimplet in nobis per spiritum intellectus: quoniam intellectus de supernis tamen est/ positus in consideratione celestium: quibus quisquis studiosus intendit/ noxias temptationes facile repellit: sicut e contrario qui celestia contemnit/ prauis temptationibus facile succumbit. Com petit huic spiritui et huic petitioni mundicia cordis: quoniam quod mundicia corde est: quanto perspicacius rimatur celestia: tanto amplius temporalium rerum blanda vel aspera temptamenta contemnit. Tamen et huic virtuti visio dei promittitur: quia qui nunc mundi cordis oculo specularit et enigmatically deum contemnit: postmodum plena eius visione gaudebit. Ad quam dei visionem ut tandem libere liceat pervenire: sequitur illa petitio que omnia concludit/ hoc modo:

Septima petitio.

Capitulum quartum.

Sed libera nos a malo: Malum superius in diversas species distinguitur: a quibus omnibus ut liberemur hoc ordine petendum est. Primo quod ne obduremur in peccato: quod malum obdurativum diximus. Secundo ne simus expertes iusticie quod privativum est. Tertio/ ne prava qualitate. id est vitio anime inficiatur/ quod meritorium mortis placuit appellari. Quarto/ ne in malum actum prava mentis qualitas impellat: quod meritum mortis etne est et dicitur. Ultimo/ ne divina visio privati penis deputemur eternis: quod verissime mors eterna nominatur. A quo solo liberari et summa est felicitas/ et omnibus votis posset sufficere: sed quia nisi illa precesserint/ istud non sequitur: et illa per ordinem/ et istud principaliter oportet deprecari. Libera nos inquit a malo. Primum a malo indurate obstinationis: secundo/ privationis iusticie: tertio perverse mentis: quarto prave actionis: ad ultimum eterne damnationis. Vides enim quod terra congelata nisi calore solis resoluatur: resoluta nisi per cultum innovetur: innovata nisi semen accipiat: accepto semine nisi si semen producat: nec fructus afferet: nec dire famis repellent incommodum. Simile quoddam in anima reperitur/ quam terre psalmista

Ps. 142. nō incōueniēter assimilat: Aīa
mea inq̄ens sic terra sine aq̄ ti-
bi. Anima igit̄ hoīs q̄ in malo
obdurata est: nisi calore spūssā
eti a frigore neq̄tie sue fuerit re-
laxata: nisi p̄ iusticiā innouata:
nisi virtutū germinib⁹ fecūda:
nec vnq̄ bon⁹ fructificabit ope-
rib⁹: nec famē eternā/ q̄ nō aliō
est q̄ diuine visionis priuatio/
ualebit effugere. Ab his itaq̄
malis p̄ ordinē: penim⁹ liberari:
vt verā possum⁹ adipisci liber-
tate: quā petebat psalmista cū
Ps. 68. diceret: Intēde aīe mee: et libe-
ra eam. Libertas autē alia cor-
poris est/ alia vero anime/ alia
vtriusq̄. Libertas corporis ē:
ius quoddā a natura descen-
dens: quo cuiq̄ licet facere qd̄
vult: excepto eo qd̄ lege v̄l mo-
ribus phibet̄. Hoc iure om̄es
hoīes liberi nascebāt: donec p̄-
cessu t̄pis seruit⁹ introducta ē:
siue ex sacre scripture auctori-
tate: siue de iure gentiū p̄meuā
ducēs originē. Ex sacre scriptu-
re auctoritate: quē admodū le-
gitur noe filium/ filij chanaan
q̄ patris riserat nuditatē/ p̄pe-
tue damnasse seruituti: ita di-
Gen. 9. cens: Maledict⁹ chanaan: ser-
uus seruoꝝ erit fr̄ib⁹ suis. Si-
militer ⁊ isaac esau filium suū/
alteri⁹ filij videlz iacob seruitu-
ti se subiugasse testat̄/ bis ver-
Gen. 27. bis: Dñm tuū illum constitui:
et omnes fratres ei⁹ seruituti
illi⁹ subiugau. De iure quoq̄
gentiū seruitus introducta est:

quia cum prius bello capti om-
nes interficerētur: visum ē hu-
manitati poti⁹ cōuenire aliq̄s
ex eis et min⁹ nocētes vite sua
ri et seruire victorib⁹: et ex eo q̄
vite seruarent/ seruos placuit
appellari. Ex illa autē seruoꝝ
appellatione: tam seruit⁹ q̄ ser-
uire sūptum est. Hoc bonū cor-
poris libertatē scdm forenses
leges tam preciosuz est/ vt esti-
mationē non capiat: tam neces-
sariū/ vt qui eo caret nec caput
habere dicat̄/ s̄ p̄ nullo habē-
dus sit: tam fauorabile/ vt ad
illud obtinendū sufficiat semel
in v̄tre libero fuisse: licz mater
ancilla conceperit: et postmo-
dū manumissa in libertatē/ de-
nuo ante partū in seruitutē re-
ciderit. Quātomagis vera li-
bertas anime et om̄i fauore di-
lectionis amplectēda est: ⁊ om-
nino necessaria: et nullo tempo-
rali precio valet estimari. Cle-
ram autē ideo dixim⁹ liberta-
tem: qm̄ libertas aīe duplex ē:
vna quidem falsa atq̄ pestife-
ra: altera vero salubris et ve-
ra. Falsa anime libertas est: q̄
semetipsam infelix anima diui-
ne seruitutis legib⁹ exemptaz/
in quādam peccandi libertatē
emancipat: ac p̄ hoc miser ho-
mo magis seruus efficit̄. Qui **Job. 8.**
enim facit peccatum seruus est
peccati. Hanc apostol⁹ ad ro-
manos scribēs/ libtatē iusticie
vocat: nō q̄ iustoz est/ sed q̄
iusticie legib⁹ ac dño subiacere

De tribus reliquis petitiōib⁹ Fo. xlvij.

Roma. 6. premit. Cū inquit serui effect⁹
pcti liberi fuistis iusticie. Vera
aut libertas anie est: q̄ sibi p̄re-
pta peccandi libertate/ totā se
diuine subijcit seruituti: ac per
hoc plenā ac veram cōsequit li-
bertatē. Seruire em̄ do regna-
re est. Hanc item apl's liberta-
tē peccati noīat: nō quia libere
nos peccare facit: s; qz peccatū

Ubi s. nobis dominari nō patit̄. Nūc
autē inqt̄ liberati a peccato/ser-
ui aut facti deo: habet̄ fructū
vestrū in sanctificationē / finē

2. Corin. 3. hō vitam eternā. De hac itē di-
ctū est: Ubi spūs dñi ibi liber-
tas. Uides ergo qz libertas iu-
sticie seruit⁹ est peccati: z liber-
tas peccati seruitus iusticie: ac
p hoc seruit⁹ dei q̄ nō aliud est
q̄ iusticia/ verā atq; pfectā cō-
fert homini libertatē. Libertas
anie z corpis est/ cum neq; in
corpis psona p̄ter nostrā volū-
tatē cuiusq; dominio sum⁹ ob-
noxij: nec in aīa prauē cupidī-
tates aut pestifere demonū sug-
gestiōes dñant̄. Et libertatē q̄
dē corpis diuine scripture nusq;
ip̄obāt auctoritas: nec tamē
eam tanti facim⁹/ vt tanto stu-
dio saluator optare ac postula-
re p̄ciperet. Uñ z apl's: Seru⁹

1. Corin. 7. inquit vocatus es: ne queras
libertatē. Est tñ cum ip̄am cor-
poris libertatē a deo postulare
licitū est: tunc videlicet cū vlt̄a
prauis catholicis vinculis aut
carcere ceteris ve tormētis affi-
citur: vel ab infidelib; capti z

tenti/a diuini cultus executio-
ne phibemur. Vera aut liber-
tas aīe omī tempe votis omni-
bus optāda est: videlicet vt in
p̄senti seculo a quattuor p̄mis
maloz generib; in futuro asit
ab illo sup̄mo malo/ qd̄ omniū
finis z sūma est/ p̄ dei gratiā li-
beremur. Liberatis igit̄ ab his
quas dixim⁹ maloz pestib;/ da-
ri solet spūs sapientie: z in hac
quidē vita exiliter z varie p̄ ca-
pitu singuloz: vbi nō videmus
nisi p̄ speculū z in enigmate: z
in futura plenissime: cū iā et̄ne
diuitatis gloriā: z celestiu gau-
dia secretoz pleno p̄gnoscem⁹
itutu: vidētes deū facie ad fa-
ciem/ quēadmodū dicit apl's:
Hoc autē differt ab intellectu
sapientia: q̄ intellect⁹ quidem
laborē inquisitionis habet: sapi-
entia hō quiete gaudiū agniti-
onis. Uñ z virt⁹ que huic gra-
tie spūs sancti coaprat̄ pacificū
facit: nō solum a strepitu secu-
lariū rerū: sed etiā a labore / si-
ne quo celestia nō possunt intel-
ligi. Cui etiā h̄uti p̄mittit̄ illd̄
qd̄ summū est. i. appellatio fi-
lioz dei/ dicēte dño: Beati pa-
cifici: qm̄ filij dī vocabunt̄. U-
ides fidelē christi doctrinā: que
ab inuocatione patris incipiēs
in appellatiōe filioz dei termin-
nat̄. Quā cupid⁹ erat habendi
frēs: quib; paternā nō quidem
diuideret: sed secū sociaret be-
reditatē. Et qz p̄ naturā plures
qm̄ vn⁹ esse non poterant: per

1. Corin. 13.

Matth. 5

gratiā plurimos facere satage-
bat. Post omnes petitiones/se-
quitur hōm pfirmatiōis. i. amen:
quod idē est ac si diceret: indubi-
tant aut vere: aut etiā sine defe-
ctu. A/ siquidē sine: mene autē
defect^o interpretat.

Liber undecim^o: de
pdictis petitiōib^o ordine cōuer-
so: Caplin primū.

Dost illū ordinem quo
saluator orādi formaz
quā tradebat discipul^o
suis/ p̄ria voce digessit: aliam
quoq; expositionē/ eoz videli-
cet q̄ p̄fatā orationē cōuerso pe-
titionū ordine differendam pu-
tant: p̄missi memores p̄seq̄ stu-
deam^o. Aiunt em̄ celestē docto-
rem ea q̄ potissima nouerat et
maxime optanda p̄ma posuiss-
se: veluti sacrificatiōē noīis: nō
illā quā dixim^o/ s; aliā q̄ in fu-
tura t̄m̄ vita fieri: et aduentū re-
gni eterni: deinde p̄ media q̄dā
ad ultimā petitiōē puenisse/ q̄
petim^o a malo liberari: quod utiq;
put illi accipiunt: p̄mū eē oportet/
ad vitā eternā tendentib^o.
Un̄ et huic quoq; expositioni se-
ptē dona spūs sancti cōuerso or-
dine nitunt applicare: et septē
virtutes quas dñs in euāgelio
cōmemorat: et earū premia tā
ipsis donis q̄ petitiōib^o nō in-
diligenter assignant. Dicūt er-
go: Pater noster q̄ es in celis.
Hec q̄dē mutari nō optet/ sed
sub ea quā p̄missim^o expositionē

teneant: hoc t̄m̄ adiecto q̄ tam-
hic q̄ ibi: nō solū ad p̄sonā pa-
tris/ verū et ad totā trinitatē: q̄
et ip̄a verissime pater oīm est: pe-
titiōes iste dirigant: libera nos
a malo. Mali spēs sicut supra
docuim^o/ diuerse sunt: a quibus
oib^o liberari/ bonū est et iocun-
dū et optabile. Hoc autē in loco
noīe mali p̄ua q̄dam mentis
q̄litas q̄ amor mūdi d̄r̄ intelli-
gi debet: q̄ amor a deo mal^o est
ut odiū dei et cōtēptū inducat:
quē admodū scriptū est: Qui Iaco. 4.
cunq; voluerit amic^o esse hui^o
mundi: inimic^o dei cōstituetur.
Ab hoc igit malo liberamur p̄
sp̄m timoris: cum hō suoz sibi
p̄sci^o maloz incipit cogitare vi-
as suas: et timore gehenne hu-
milis ad deū p̄uersus: volupta-
tib^o et pompis seculi sponte re-
nūciat: ac volūtariā amplectit^o
paupertatē. Que q̄dē sp̄ual^o pau-
pertas nō tam in relictōe rerū
tpaliū q̄ in eaz cōtēptu posi-
ta est: eaten^o ut in multis fa-
cultates h̄i possit: si eas nullo
amore aut desiderio possideret:
s; ad h̄ t̄m̄ ut in necessitatibus
pauperū et p̄is v̄lib^o let^o expen-
das. Huic igit sp̄uali paup̄ta-
ti q̄ nō aliud q̄ virtus humili-
tatis est: regnū celoz p̄mittit/
dicente dño: Beati paupes sp̄i matth. 5.
ritu: quā ip̄oz est regnū celozū.
Nec dixit ip̄oz erit: s; ip̄oz est:
ut q̄ sponte p̄ deo paup̄ant: iā
se ditissimos et regni celoz pos-
sellores aḡscāt. Et ne nos idu-